

GYERMEKEK ELLENI SZEXUÁLIS VISSZAÉLÉSEK

- Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének részes államai kötelezték magukat arra, hogy megvédik a gyermekeket a nemi kizsákmányolás és a nemi erőszak minden formájától.
- Az Európai Unió Alapjogi Chartája kimondja, hogy a gyermekeknek joguk van a jólétükhöz szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.
- A kiskorúakat többségében olyan személyek bántalmazzák szexuálisan, akiket ismernek, akikkel függőségi viszonyban vannak.
- A koronavírus-válság következtében ez a probléma még súlyosabbá vált a bántalmazóikkal együtt élő gyermekek esetében.
- Világszerte megfigyelhető, hogy a gyermekek egyre inkább kifejezik szexualitásukat az információs és kommunikációs technológiák, különösen a közösségi média és az üzenetküldő alkalmazások révén.
- A pedofília pszichiátriai körkép, nem büntetőjogi kategória vagy minősítő fogalom.

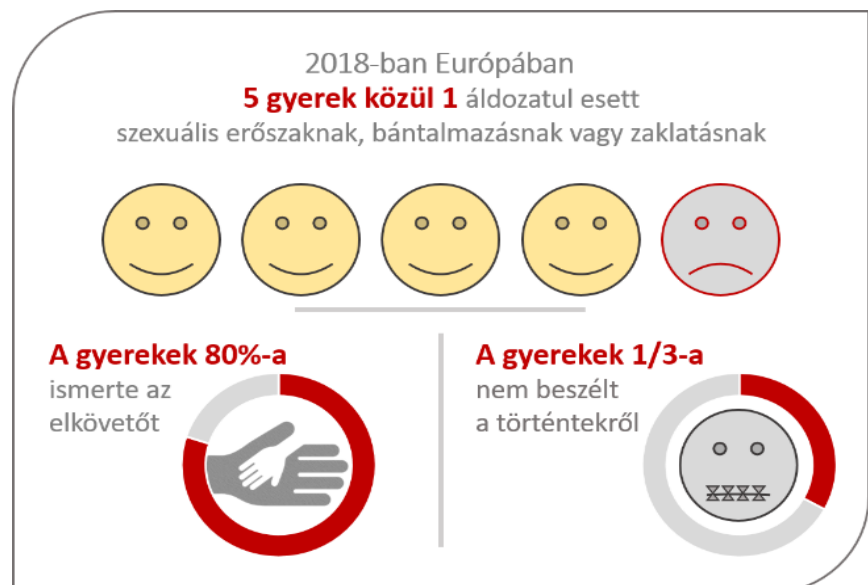
Az Európa Tanács november 18-át a "Gyermekek Szexuális Bántalmazásától és Kizsákmányolásától való Védelmének" napjává nyilvánította. Az Infojegyzet a téma aktuális vonatkozásait és a jogi szabályozást járja körül.

Az Európa Tanács 2015-ben november 18-át a Gyermekek Szexuális Bántalmazásától és Kizsákmányolásától való Védelmének napjává nyilvánította ([European Day on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse](#)). Azóta ezen a napon, minden évben más-más részproblémára irányítják rá fel a figyelmet. **2020-ban** ez a gyermekek által létrehozott szexuális tartalmú képek/videók káros következményeinek kezelése és megelőzése.

A téma aktualitása

A közvélemény a gyermekkorú (vagy fiatalok) és a nagykorú személyek közötti szexuális kapcsolatot deviáns magatartásnak minősíti, súlyosabb formáit tévesen "pedofil jellegű" bűncselekményként azonosítja, a nagy nyilvánosságot kapó eseteket pedig hatalmas társadalmi felháborodás kíséri. Ugyanakkor **a gyermekek sérelmére elkövetett szexuális jellegű bűncselekmények mellett, a velük szembeni szexuális visszaéléseknek rengeteg formája és szintje létezik.** Az új információs-kommunikációs technológiák elterjedésével (mobiltelefonok, internet, közösségi média) a jogalkotóknak, a jogalkalmazóknak, a gyermekjogi- és gyermekvédelmi szakembereknek folyamatosan új kihívásokkal kell szembenézniük. Az ezen a területen kiemelkedően magas szintű látencia miatt nehéz pontos adatokkal kimutatni a tendenciákat.

1. ábra: Gyermekeket ért szexuális jellegű bántalmazások

Forrás: [Infoszolg/https://www.coe.int/en/web/children/2018-edition](https://www.coe.int/en/web/children/2018-edition)

A MAGYAR JOGI SZABÁLYOZÁS

A [2012. évi C. törvény](#) a Büntető Törvénykönyvről (Btk.) XIX. fejezete a nemi erkölcs védelme mellett a nemi integritást, nemi önrendelkezést és a nemi szabadság védelmét is a védendő jogi tárgyak körébe vonja. A törvény indokolása kiemeli, hogy ezáltal kívánja kifejezésre juttatni a közérdek és magánérdek azonos súlyát. A XX. fejezet a gyermekek érdekét sértő és a család elleni bűncselekményeket tartalmazza.

A magyar büntetőjog két módon szabályozza a gyerekkorú sértettekkel kapcsolatos bűncselekményeket:

- **Önálló tényállásként** írja körül az adott jogsértő magatartást, ezeknek passzív alanya kizárólag gyerekkorú személy lehet (pl. gyermekprostitúció kihasználása Btk. 203. §, gyermekpornográfia Btk. 204. §).
- **Egyéb törvényi tényálláshoz** az életkort, mint minősített esetet rendeli hozzá, tehát a törvény súlyosabban rendeli büntetni a gyerekkorú passzív alany sérelmére történő elkövetést (pl. szexuális erőszak Btk. 197. §, kerítés Btk. 200. §). Az egyes bűncselekményeknél eltérőek lehetnek az életkori határok.

A jogalkotó a 12. életévét be nem töltött személyekkel való bármilyen nemi cselekmény végzését súlyosan büntetendő cselekményként kezeli.

A kiskorúakkal szemben elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmények ügyében indult **büntetőeljárások sajátossága**, hogy az elkövető gyakran ismert (családtag, ismerős, a gyerek felügyeletével, oktatásával megbízott, a szabadidős tevékenységében közreműködő személy), mégis különösen nehéz a bizonyítás folyamata. A bántalmazások gyakran rejtve maradnak, sok idő telik el az elkövetés és a feljelentés között, ritkán van tanú. Ezen a téren különösen nagy szerepe van a gyermekbarát igazságszolgáltatási elvek és módszerek alkalmazásának (lásd erről [2014/4. Infojegyzet](#): Gyermekbarát igazságszolgáltatás).

NEMZETKÖZI EGYEZMÉNYEK

A magyar szabályozást is megalapozó főbb nemzetközi dokumentumok:

- A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (kihirdette az [1991. évi LXIV. törvény](#)), amelyben a részes államok kötelezték magukat arra, hogy megvédik a gyermekeket a nemi kizsákmányolás és a nemi erőszak minden formájától (34. cikk).
- Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének [két fakultatív jegyzőkönyve](#) (elfogadva 2000-ben), amelyekkel hatékonyabban lehet fellépni a gyermekek fegyveres konfliktusokba történő bevonása és szexuális kizsákmányolása ellen.
- Az Európa Tanács [Lanzarote Egyezménye](#) a gyermekek védelméről a szexuális kizsákmányolás és a szexuális bántalmazás ellen, 2007-ben született (kihirdette a [2015. évi XCII. törvény](#)). Középpontjában a megelőzés, a védelem, a büntetőjogi felelősségre vonás és a nemzetközi együttműködés elősegítése áll. Az Egyezményben vállaltak megvalósulását a Lanzarote Bizottság vizsgálja. Legutóbbi jelentésük [2019. októberében](#) jelent meg, amelyben a magyar-szerb határon lévő tranzitónát is vizsgálták.
- [Az Európai Parlament és a Tanács 2011/93/EU irányelve](#) a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a [2004/68/IB](#) tanácsi kerethatározat felváltásáról.
- A gyermekek szexuális bántalmazása elleni küzdelem az EU egyik prioritása, ezért 2020-ban az Európai Bizottság közreadta [a gyermekek szexuális bántalmazása elleni hatékonyabb küzdelmet célzó uniós stratégiáját](#) (ld. később).

KUTATÁSOK, ADATOK

Szabó Judit, az Országos Kriminológiai Intézet munkatársa, [2019-ben végzett kutatásában](#) a 2016–2017-ben bírósági döntéssel jogerősen befejezett ügyek alapján vizsgálta a 12 éven aluliak sérelmére elkövetett szexuális erőszak főbb kriminológiai jellemzőit. A 169 büntetőügy alapján tett főbb megállapításai a következők:

- az ügyek 98 százalékában a sértettek ismerték az elkövetőt;
- a sértettek 58 százaléka sérelmére közeli vagy távolabbi rokon, családtag; 36 százaléka sérelmére közeli ismerőse követte el a bűncselekményt;
- a sértettek 55 százaléka az elkövetéskor még nem töltötte be a 9. életévét;
- a sértettek $\frac{3}{4}$ -e lány volt;
- a fiúk aránya meghaladta a szélesebb értelemben vett erőszakos nemi bűncselekmények sértettjei körében szokásos rátát;
- az elkövetők 95 százaléka férfi volt, átlagéletkoruk 35 év.

Garai Renáta ([OKRI, 2020](#)) [vizsgálata](#) a 2017-ben bírósági határozattal jogerőre emelkedett 263 ügyre terjedt ki. A kutatás tárgya a Btk. 196–197. §-ban szabályozott szexuális kényszerítés és szexuális erőszak bűncselekmények megítélésének vizsgálata volt. Megállapításai szerint:

- a sértettek 35 százaléka 12 éven aluli gyermek volt;
- 10 százalékuk 12–14, 20 százalékuk 14–18 év közötti volt (összességében a szexuális bűncselekménnyel érintett sértettek 65 százaléka kiskorú volt a bűncselekmény elkövetésekor);
- az esetek 90 százalékában a vádlott és a sértett ismerték egymást.

A kutatás tanulsága, hogy „a gyermekek számára a családot nem feltétlenül definiálhatjuk biztonságot nyújtó közegként, nem tekinthetjük evidenciának azt, hogy ott féltik és óvják őket,

vagy hogy vigyáznak rájuk. Sőt...,,. (Garai 2020).

Az [Európai Unió 2020-as adatai szerint](#) az elmúlt tíz évben 23 ezerről 800 ezerre nőtt a gyermekekkel szemben elkövetett online szexuális zaklatásokkal kapcsolatos bejelentések száma. [Ez a jelenség a koronavírus-járvány idején felerősödött.](#)

ÚJ JELENSÉGEK

A technikai fejlődéssel új bűncselekményi elkövetési módok születnek és korábban nem ismert kommunikációs formák és szokások jelennek meg, amelyek a gyermekekre nézve – életkori sajátosságaikból adódóan – nagyobb veszéllyel járhatnak.

Szexing

Az egyénnek, a saját magáról vagy társáról készült erotikus, szexuális tartalmú szöveges vagy képi üzenetének megosztása az online térben. Speciális fajtája a nem kívánatos szexting, amikor a készítő személy akaratán kívül, más személy osztja meg ezen tartalmakat.

A szexting a fiatalok körében egyre népszerűbb kommunikációs forma, ugyanakkor ez kimerítheti a gyermekpornográfia (Btk. 204.§) tényállását, amennyiben a felvétel 18. életévét be nem töltött személyt ábrázol.

Sextortion

A szextinget felhasználó szexuális zsarolás, a digitális világban virágzó zsarolási forma. Az elkövetők gyakran valótlán tartalmú levéllel félemlítik meg az áldozatot, azt állítva, hogy valamilyen informatikai eljárással már birtokukban vannak a szexuális tartalmú felvételek.

Grooming

Az online térben kiépített ismeretségen alapuló behálózó magatartásforma, amelynek célja a szexuális visszaélés realizálása. A kezdeményező nagykorú személy az értelmi, hatalmi fölényét kihasználva, látszólagos barátság, bizalom, szerelmi kapcsolat kialakítására törekszik, majd a függőségi viszony kialakulásával visszaél.

MEGELŐZÉS ÉS VÉDELEM

A Barnahus-modell

Barnahus (gyermekház) néven 1998-ban Izlandon hoztak létre először olyan intézményt, amelynek célja a szexuális abúzust elszenvedett gyermek áldozatok védett környezetbe helyezése, és főleg a büntetőeljárás alatti cselekmények traumatizáló hatásának ellensúlyozása. Magyarországon 2016-ban [Szombathelyen](#) jött létre az első ilyen intézmény (jogszabályi háttére ld. [1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról](#). 61. § (2)).

Felvilágosítás, kampányok, stratégiák

Gyermekjogi szakemberek gyakran [hívják fel a figyelmet arra](#), hogy bár a törvény a szexuális kapcsolatot már 12 éves kortól kezdve lehetővé teszi, de mindössze csak a gyerekek 47 százalékával beszélnek a szexualitásról a családban, és csak 40 százalékukkal az iskolában. A Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány [Yelon](#) (You are not alone - Nem vagy egyedül) címen szex-educációs weboldalt és online chat-szolgáltatást üzemeltet gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt. Hitvallásuk szerint a szexuális

edukáció a leghatásosabb eszköz a gyerekkori abúzusok és visszaélések megelőzésére.

Az EUROPOL az Európai Unió bűnüldöző ügynöksége "[Say no! - Mondj nemet az online szexuális kényszerítésre és zsarolásra!](#)" címmel hirdetett kampányt a fiatalok számára, a felvilágosítás mellett konkrét segítséget is biztosítva számukra.

Mivel a gyerekeket érintő szexuális bántalmazó jellegű fenyegetések határokon átnyúló jellegűek, online és offline módon egyaránt aktívak, és mivel a koronavírus-világjárvány tovább rontott a helyzeten, az EU tagállamai határozott uniós szintű fellépés igényével léptek fel. Mindezekre tekintettel [a Bizottság 2020. júliusában](#) új stratégiát terjesztett elő a gyermekek szexuális bántalmazása elleni offline és online küzdelemre, [a gyermekek szexuális bántalmazása elleni hatékonyabb küzdelmet célzó uniós stratégiája](#) címmel. A dokumentum – nyolc kezdeményezésre építve – a következőkre összpontosít: a bűncselekmények megelőzése; a bűnüldözés; az áldozatok segítése.

A stratégiát a következő öt évben (2020 és 2025 között) kell megvalósítani.

Források:

- Garai Renáta: Kérlek, vedd észre, én nem tudom elmondani! – In: [XVI. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem ÁJK, 2020. 95-103. oldal](#)
- Köllő Dávid: A gyermekek szexuális kizsákmányolása a kibertér felhasználásával – [Belügyi Szemle, 2020. 2.](#)
- Nagy Alexandra: A tizenkettedik életévüket be nem töltött személyek szexuális cselekményekkel szembeni büntetőjogi védelme – [Miskolci Jogi Szemle, 2017. 2.](#)
- Pataki Bettina: A gyermek sérelmére elkövetett szexuális erőszak minősítési dilemmái – [Forum. Publicationes discipulorum iurisprudentiae, 2018. 1.](#)
- Szabó Judit: A tizenkét éven aluliak sérelmére elkövetett szexuális erőszak egy aktakutatás eredményei tükrében – In: [Válogatás a Magyar Kriminológiai Társaság 2018-2019. évben tartott tudományos rendezvényein elhangzott előadásokból. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 2019. 43-64. oldal](#)
- Gyermekjogi jelentés 2019 – [Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány, 2020.](#)
- Fight against child sexual abuse– European Commission, <https://ec.europa.eu>
- Exploiting isolation: Offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic, [EUROPOL, 2020. 06.19.](#)

Készítette: dr. Draskovich Edina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-6486